

4. Učitelovo plánování výuky

Mgr. Jiří Sliacky, Ph.D.

np/nk 4115 Didaktika tělesné výchovy

Katedra tělesné výchovy a společenských věd (EDUC)

Proces plánování výuky

- v průběhu plánování nezapomínejme, že máme cíle kognitivní, afektivní a psychomotorické
- plánování je systematický proces, pracující s určitou hierarchií
- **didaktická znalost obsahu** – propojování učitelových znalostí obsahu (učiva) a didaktických znalostí, na jehož základě učitel vytvoří takovou podobu obsahu, jež bude zohledňovat jak požadavky kurikula, tak podmínky vzdělávání a specifické učební potřeby a možnosti žáků

Od ŠVP k ročnímu tematickému plánu

1. Analýza jednotlivých výstupů ŠVP pro daný ročník s ohledem na stávající úroveň znalostí a dovedností žáků, jejich schopnosti, aktuální podmínky výuky...
2. Ke každému odpovídajícímu výstupu ŠVP sestavit strukturu učiva (struktura učiva určuje hloubku a šířku každého konkrétního tématu, je to vlastně osnova všeho, co je nutné žáka naučit, aby bylo dosaženo cíle).
3. V souladu s pravidly pro formulaci cílů definovat jednotlivé cíle každého tématu.
4. Podle zvoleného obsahu a nastavení cílů vyhodnotit, jaké klíčové kompetence budou v rámci jednotlivých témat rozvíjeny a případně k jakým průřezovým tématům dané výstupy přispívají.

Roční tematický plán

- jedná se o nepovinný dokument (není ve školské legislativě nikde jako povinný zakotven), škola (respektive její učitelé) je tedy nemusejí vypracovávat
- vedení školy je ale využívá jako nástroj pro vlastní hodnocení výuky, a proto jich většina vypracování RTP požaduje v písemné podobě (k čemuž je ředitel či ředitelka školy nepochybně oprávněn z pozice zaměstnavatele)
- časové a tematické rozvržení vzdělávacího obsahu (učiva) na jeden školní rok v rámci jednoho předmětu pro jeden ročník (případně jednu třídu)
- pro učitele je to nástroj pomáhající při plánování výuky
- a zároveň je to i pro každého učitele kontrolní nástroj (stíháme probrat vše, co mi pro tento rok ŠVP předepisuje?)

Struktura ročního tematického plánu

- jako nepovinný dokument nemá žádnou pevně stanovenou strukturu ani vizuální podobu, jeho zpracování vychází z požadavků a zvyklostí každé konkrétní školy
- aby RTP naplnil poslání plánovacího mezičlánku mezi ŠVP a přípravami na jednotlivé vyučovací jednotky v rámci projektování výuky, měl by obsahovat minimálně
  - odkaz na příslušné výstupy ŠVP
  - vybraný vzdělávací obsah (učivo) pro daný tematický celek nebo časové období
  - cíle pro vybraný vzdělávací obsah (učivo), případně tematický celek
  - navázání na rozvíjené klíčové kompetence (případně propojení s průřezovými tématy)

Příklad ročního tematického plánu

TĚLESNÁ VÝCHOVA - 8. TŘÍDA

	Zápis do TK (téma hodiny)	Učivo dle ŠVP	Průřezová témata	Výstupy
ZÁŘÍ	<ul style="list-style-type: none"> Pohybové hry – drobné hry a soutěže se zdůrazněním spolupráce a fair play Atletika – běžecká abeceda, vytrvalostní běh, sprint startem z bloků, skok daleký, skok vysoký (flop), hod míčkem, Atletické disciplíny školního desetiboje Vybíjená 	<ul style="list-style-type: none"> Pohybové hry s různým zaměřením. Atletika – běžecká abeceda, rychlé a vytrvalostní běhy na dráze i terénem, hody, skoky do dálky a do výšky, Sportovní hry Týmová hra dle platných či dohodnutých pravidel 	<ul style="list-style-type: none"> OSV – cvičení pozornosti a soustředění. 	<ul style="list-style-type: none"> Je schopen po předchozím vysvětlení zvládnout pohybovou hru. Orientuje se v atletických disciplínách. Osvojuje si a zdokonaluje pohybové dovednosti v jednotlivých disciplínách Zná základní startovní povely. Osvojuje si herní činnosti jednotlivce, herní kombinace, systémy, pravidla žakovských utkání.

Od RTP k přípravě na vyučovací jednotku

1. Postup je principiálně vlastně stejný, jako při tvorbě RTP:
  - výběr tématu a výstupu RTP, který bude v dané vyučovací jednotce plněn a jeho analýza (neopomenout návaznosti na předcházející, případně zamýšlený budoucí, obsah),
  - sestavení odpovídající struktury učiva,
  - vyhodnocení podmínek výuky,
  - definování cíle hodiny.
2. Na základě stanoveného cíle jsou potom vybrány didaktické řídicí styly, vyučovací postupy a metody, didaktické prostředky a jsou definovány metody hodnocení, případně hodnotící kritéria k jednotlivým činnostem.
3. Jednotlivé činnosti jsou součástí organizační struktury vyučovací jednotky (úvodní, rušná, průpravná, hlavní a závěrečná část) a jejího časového plánu.

Příprava na vyučovací jednotku

- „Neplánovat znamená plánovaný neúspěch.“ (Petty, 2002)
- příprava na přímou pedagogickou činnost (tedy na vyučování) je součástí tzv. prací souvisejících s přímou pedagogickou činností (neoficiálně nazývaných též jako nepřímá pedagogická činnost), která je součástí pracovní doby učitele a je tak pro něho povinná
- legislativně však není stanovena podoba, forma ani délka této přípravy
- dobrý učitel se ale na svoji výuku připravovat nemusí, protože on totiž chce...

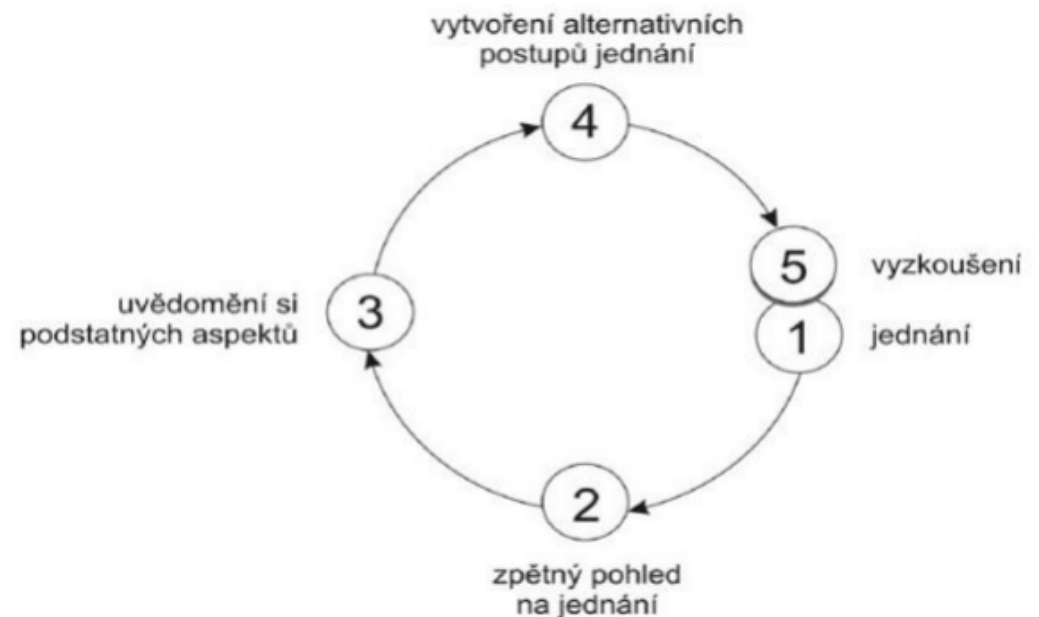

Osnova přípravy na vyučovací jednotku

- téma a cíl VJ
- podmínky výuky (žáci, jejich počet, prostředí...)
- s ohledem na zvolené téma, cíl a podmínky výběr jednotlivých činností a aktivit v rámci struktury VJ
- organizace jednotlivých činností a aktivit v souladu se zvoleným didaktickým řídicím stylem, metodou, postupem...
- potřebné didaktické prostředky
- podmínky zajištění bezpečnosti
- nastavení způsobu hodnocení

Reflexe jako součást plánování

- reflexe je přirozená součást plánování, jejímž úkolem je mimo jiné zajistit nastavené zacílení vzdělávacího procesu
- reflexe je tedy žádoucí nejen po každé vyučovací jednotce, ale i v ostatních uzlových bodech, např. po skončení tematického bloku, časového období...

Korthagenův model reflexe ALACT

(https://is.muni.cz/el/phil/jaro2019/DPS003/um/Zp etna_vazba_a_reflexe.pdf)

Použité zdroje

PETTY, Geoffrey. Moderní vyučování. Vydání druhé. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-681-0.